

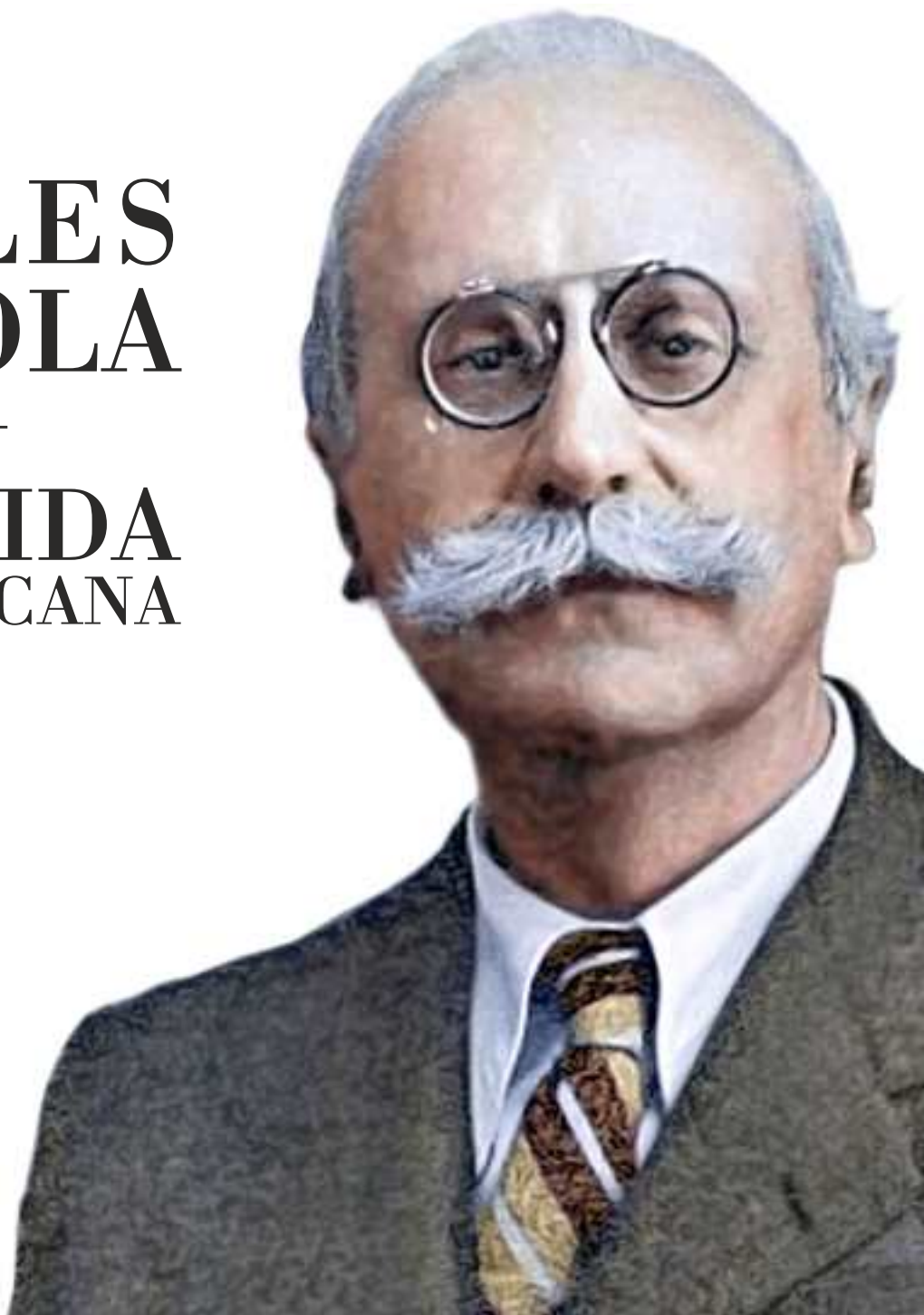
CARLES RAHOLA

UNA VIDA REPUBLICANA

Diputació de Girona

CARLES RAHOLA

UNA VIDA REPUBLICANA

Carles Rahola Llorens (1881-1939) va ser un escriptor i periodista republicà executat per la dictadura franquista. Les proves inculpatòries per condemnar-lo van ser tres articles antifeixistes publicats durant la Guerra Civil espanyola.

Vuitanta anys després de la seva mort, la vida de Carles Rahola continua essent un exemple de lluita democràtica.

“**V**a ser com si haguessin afusellat una part irrecuperable de la bondat, de la justícia, del senyoriu d'aquesta ciutat.”

(Xavier Benguerel, escriptor)

Introducció

L'execució de Carles Rahola el 15 de març de 1939 a mans de les tropes franquistes és un dels episodis més traumàtics de la Girona contemporània. Vuitanta anys després, aquell fet tan brutal continua eclipsant la vida d'un intel·lectual a qui l'escriptor Josep Pla definia com un «home civilitzat», per la seva educació, sensibilitat i cultura.

Amb aquesta exposició volem ressaltar la seva trajectòria com a periodista, historiador i activista cultural, per situar-lo al lloc que li pertoca a la Catalunya del primer terç del segle xx.

Carles Rahola va ser molt estimat a Girona, conegut per la seva bonhomia i tracte afable. A la fotografia apareix acompanyat, entre d'altres, pel fotògraf Salvador Crescenti i la seva filla Lucrècia (1935-1938).

*Carles Rahola durant una visita a les excavacions del jaciment arqueològic d'Empúries.
Rahola, amb llaç negre, és el quart per la dreta (1920-1925).*

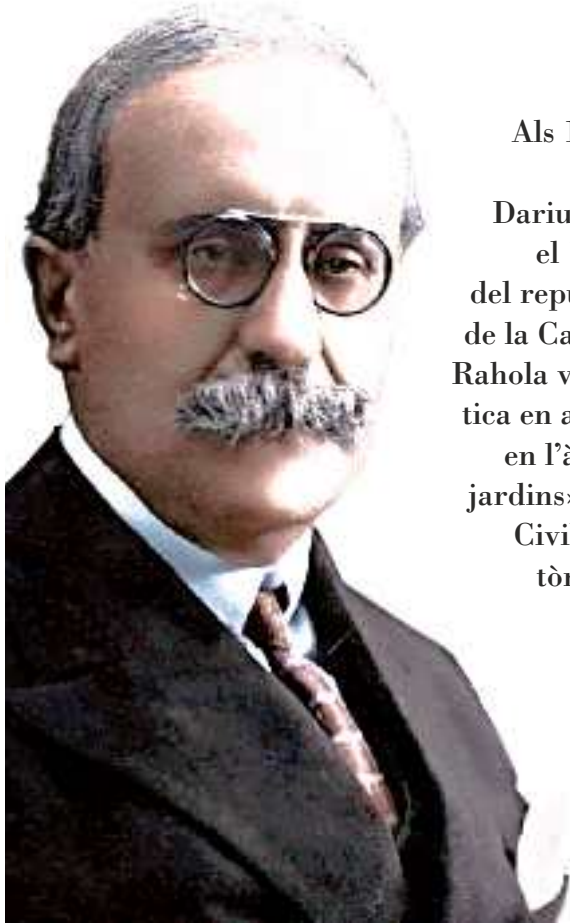
*Carles Rahola i la seva filla Maria
passejant per la Rambla de Girona.
La Sala d'Art d'Art Fidel Aguilar
(l'edifici del fons) aleshores era la
biblioteca municipal.
Rahola va ser l'encarregat
d'inaugurar-la el 1931.*

“**R**ahola, ben diferentment d’altres intel·lectuals del seu temps (i del nostre!) tenia el més alt concepte de la professió periodística.”

(Narcís-Jordi Aragó, periodista)

Periodista

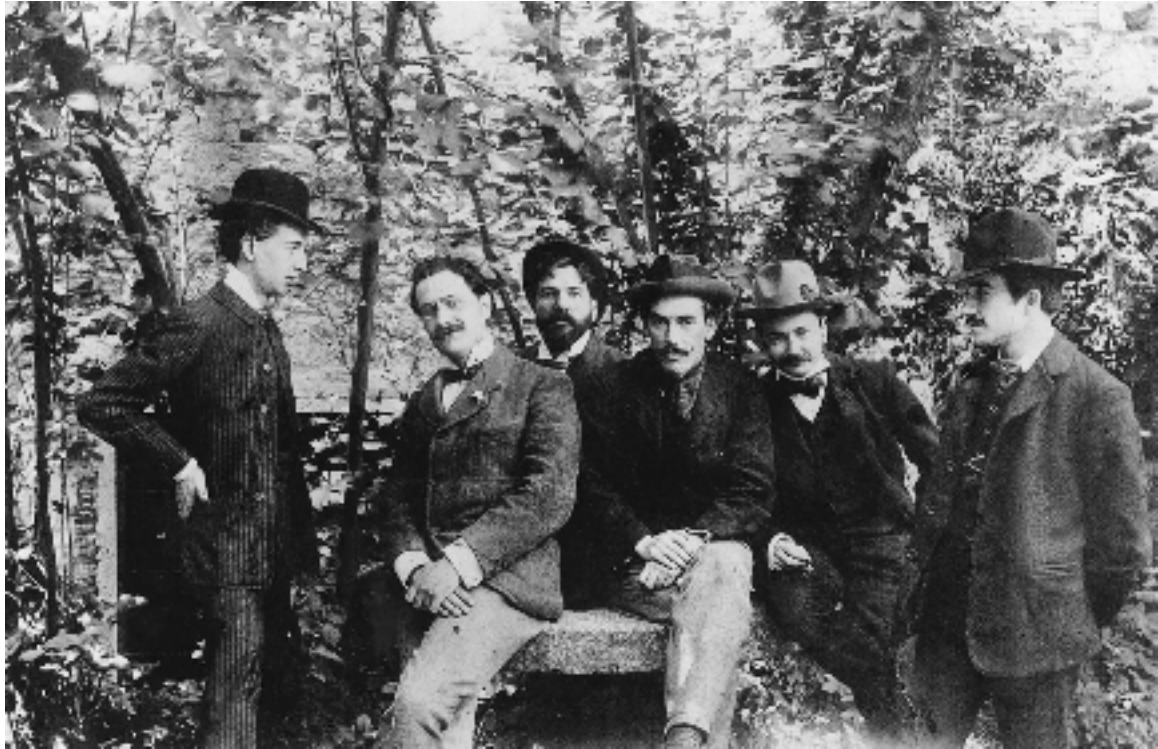
Als 14 anys, va entrar a treballar a la impremta que havien obert el seu pare i el seu germà Darius, que va ser qui va fundar *El Autonomista* el 1898. Aquest diari va esdevenir el portaveu del republicanisme gironí i un dels més importants de la Catalunya del primer terç del segle XX. Carles Rahola va fer bona part de la seva carrera periodística en aquest mitjà i es va convertir en un referent en l'àmbit del periodisme. Els articles «Refugis i jardins» i «L'heroisme», publicats en plena Guerra Civil, van ser utilitzats com a proves incriminatòries durant el consell de guerra a què va ser sotmès i que el va condemnar a mort.

El seu germà gran, Darius, va ser el director d'El Autonomista i un dels principals polítics republicans de Girona. Va morir a l'exili el 1940, profundament afectat per la mort del seu germà petit.

Un grup de treballadors a la impremta d'El Autonomista. El 1939 el material de la impremta va ser incautat pels franquistes, que el van utilitzar per elaborar el diari de la secció local de la Falange, El Pirineo.

Rahola va formar part del petit grup d'intel·lectuals que van remoure la Girona de principis de segle xx. En aquesta imatge de 1907, feta al jardí de la muralla de la Mercè, hi apareixen d'esquerra a dreta: Xavier Monsalvatje, Carles Rahola, Eduard Prats, Prudenci Bertrana, Tomàs Sobrequés i Pere Ciurana.

EL AUTONOMISTA

DIARI D'OPINIÓ I D'INFORMACIÓ

MANIPULACIÓ

El món és un gran escenari on cada dia es representa una nova obra. Els actors són els pobles i les nacions, i els directors són els líders polítics. Aquesta manipulació és una realitat que no podem ignorar.

En el món actual, la manipulació és una tècnica que s'utilitza per aconseguir objectius polítics i econòmics. Els mitjans de comunicació són una eina essencial per a aquesta manipulació.

CITADANIA

La ciutadania és un concepte que ha evolucionat al llarg de la història. Avui dia, la ciutadania implica drets i deures que són iguals per a tots.

La ciutadania és una responsabilitat que cal exercir amb consciència i respecte pels altres ciutadans.

La ciutadania és una eina per a la democràcia i la llibertat. Cal promoure-la i defensar-la en tots els moments.

L'AUTONOMISTA

DIARI D'OPINIÓ I D'INFORMACIÓ

En portem
100 dies

L'HEROISME

DIARI

El heroisme és una qualitat que ha existit sempre en la història de la humanitat. És el valor que ens permet superar les dificultats i aconseguir el nostre objectiu.

El heroisme és una actitud que cal practicar en tots els moments de la nostra vida. És el que ens fa diferents dels altres.

El heroisme és una qualitat que cal cultivar i defensar. És el que ens fa valents i forts.

El heroisme és una qualitat que cal practicar en tots els moments de la nostra vida. És el que ens fa diferents dels altres.

El heroisme és una actitud que cal practicar en tots els moments de la nostra vida. És el que ens fa diferents dels altres.

El heroisme és una qualitat que cal cultivar i defensar. És el que ens fa valents i forts.

El heroisme és una qualitat que cal practicar en tots els moments de la nostra vida. És el que ens fa diferents dels altres.

El heroisme és una actitud que cal practicar en tots els moments de la nostra vida. És el que ens fa diferents dels altres.

El heroisme és una qualitat que cal cultivar i defensar. És el que ens fa valents i forts.

Informació general

El heroisme és una qualitat que cal practicar en tots els moments de la nostra vida. És el que ens fa diferents dels altres.

El heroisme és una actitud que cal practicar en tots els moments de la nostra vida. És el que ens fa diferents dels altres.

El heroisme és una qualitat que cal cultivar i defensar. És el que ens fa valents i forts.

“**E**l seu catalanisme enllaçava amb la tradició del republicanisme federal, de tanta història a les comarques gironines.”

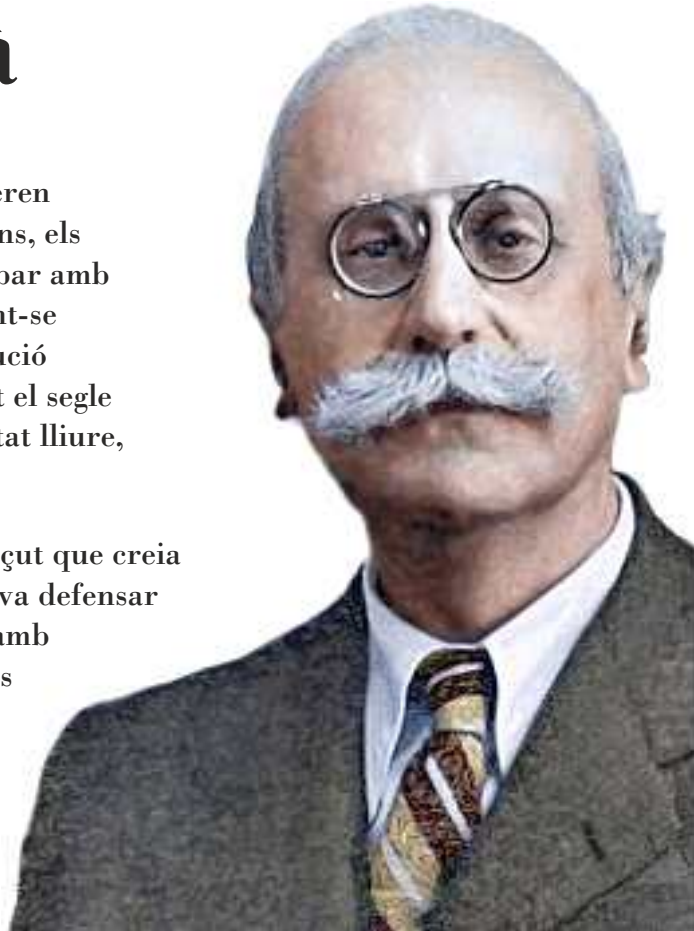
(Josep Benet, historiador)

Republicà

L'escola, l'educació i la cultura eren eines bàsiques per als republicans, els quals no aspiraven només a acabar amb la monarquia, sinó que, inspirant-se en els valors sorgits de la Revolució Francesa i desenvolupats durant el segle XIX, volien aconseguir una societat lliure, justa i democràtica.

Rahola era un republicà convençut que creia en la socialització del saber. Ho va defensar des de tots els fronts possibles: amb articles de premsa, intervencions radiofòniques, conferències... i des de l'Ateneu de Girona, entitat clau durant els anys vint i trenta, i que ell va presidir des de la seva fundació el 1922.

Carles Rahola, al despatx de treball que tenia a casa, envoltat de la seva família: la seva esposa, Rosa Auguet Farró, la seva sogra i els seus fills, Ferran, Carolina i Maria (dreta, al costat del seu pare).

La proclamació de la Segona República va ser un somni fet realitat per a Carles Rahola. Aquesta imatge correspon a la visita que va fer el president Macià el 21 de juny de 1931 a Girona. Rahola és al balcó lateral, seguint el discurs.

*Carles Rahola assegut
al seu despatx.*

“**E**l seu estil és fluid, aparentment fàcil, clar. Per a un escriptor, això vol dir haver arribat a algun resultat. És molt més difícil escriure coses clares, netes, concretes, precises, de dibuix mantingut, de composició ben posada, que coses obscures, buides, ressonants, de volada aparent.”

(Josep Pla, escriptor)

Escriptor

Des de ben jove va demostrar interès per les lletres i, amb Prudenci Bertrana, Xavier Monsalvatje i Miquel de Palol, va formar part del grup que revitalitzà el panorama cultural gironí a principis del segle XX. Els seus primers llibres van ser *Pequeños ensayos* i *El llibre de l'August d'Alzina*, en què barrejava ficció i reflexió filosòfica. El plantejament no va encaixar en el noucentisme imperant i durant uns anys abandonà la idea d'escriure. A partir del 1920 va trobar un nou camí: la recerca històrica.

Va abordar temes innovadors per a l'època, com ara l'ocupació napoleònica o els jueus a la Catalunya medieval.

El seu bagatge literari previ i la destresa periodística van fer que els seus llibres combinessin l'erudició amb una prosa àgil, per posar el coneixement històric a l'abast de tothom.

La història va ser una de les passions de Carles Rahola. A la imatge, durant un banquet celebrat a l'Escala després de visitar el jaciment arqueològic d'Empúries. Rahola, amb llaç negre, va presidir l'àpat (1920-1925).

Després de la jornada laboral a la Diputació, Rahola passava les tardes treballant al despatx que tenia al seu domicili, a la ronda de Ferran Puig. Actualment el mobiliari i la màquina d'escriure que apareixen a la fotografia es poden veure al Museu d'Història de la Ciutat de Girona.

Bibliografia de Carles Rahola

1905. *Pequeños ensayos*
1908. *Els remences*, de F. Montsalvatje (traducció)
1909. *Guyau, el filòsof de la solidaritat humana*
1910. *El llibre de l'August d'Alzina*
1911. *La joventut de Catalunya davant Europa*
1919. *Assaig sobre l'art de navegar per dessota l'aigua*, de N. Monturiol (traducció)
1922. *La dominació napoleònica a Girona*
1922. *En Ramon Muntaner. L'home. La crònica*
1925. *Girona*
1925. *L'Empordà a la "Crònica" d'En Ramon Muntaner*
1926. *Els emigrants polítics en la història*
1926. *El ensueño blanco*, d'H. Ardel (traducció)
1927. *Visions històriques*
1927. *Gerona*
1928. *L'amor al llibre i els grans amics del llibre*
1928. *Anatole France i la seva obra*
1928. *Bergson*, de Le Roy (traducció)
1929. *Gerona y sus monumentos*
1929. *La ciutat de Girona*
1929. *Els jueus a Catalunya*
1931. *La vila de Peralada i el castell dels Rocabertí*
1932. *Ferran VII a Girona*
1932. *Vides heroiques*
1932. *Vides modèliques*
1932. *Serventa per amor*, de J. i J. Tharaud (traducció)
1933. *Antologia de poetes i prosistes catalans*
1933. *Breviari de ciutadania*
1933. *Proses històriques*
1934. *La pena de mort a Girona (segles XVIII i XIX)*
1934. *Peralada*
1934. *En defensa d'una antologia*
1934. *Xavier Montsalvatge. Assaig per a una biografia sentimental*
1935. *Amadeu I a Girona*
1938. *Estudis napoleònics*
Sense data. *La vall dels gegants*, de P. B. Kyne (traducció)

“**C**arles Rahola és l’home que el 19 de juliol va salvar els clergues de la catedral de Girona... el canonge Morera, Verdaguer i altres eclesiàstics... Vaig viure de prop l’obra generosa i humanitària que, en aquelles hores inoblidables de la revolució, va dur a terme en favor dels sants barons de l’església gironina, el nostre historiador.”

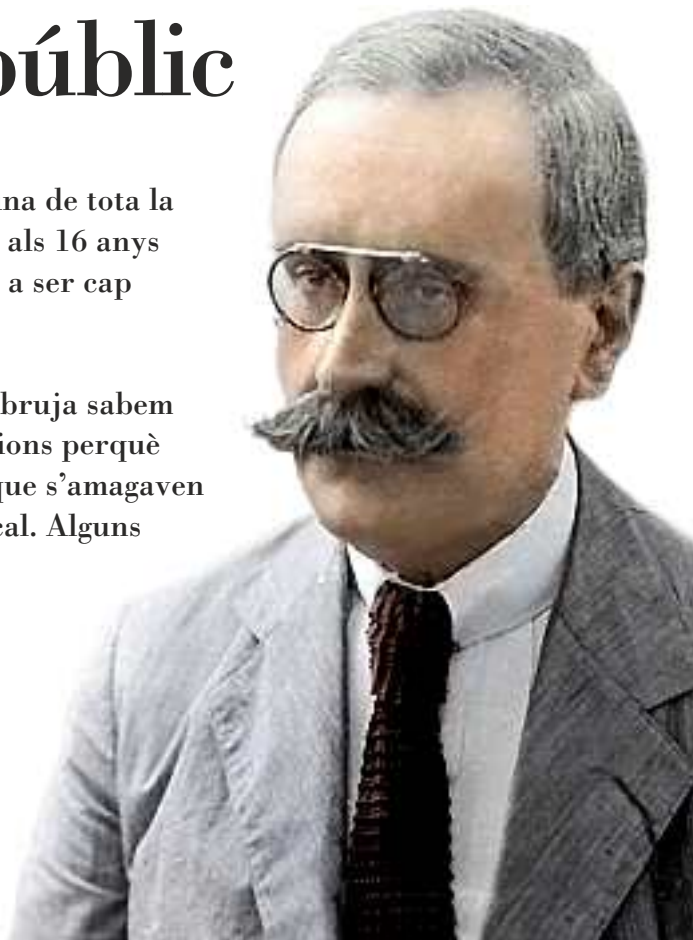
(Agustí Cabruja, polític)

Servidor públic

La Diputació va ser el lloc de feina de tota la vida de Rahola. Hi va començar als 16 anys com a «escribiente» i va arribar a ser cap de secció als 50.

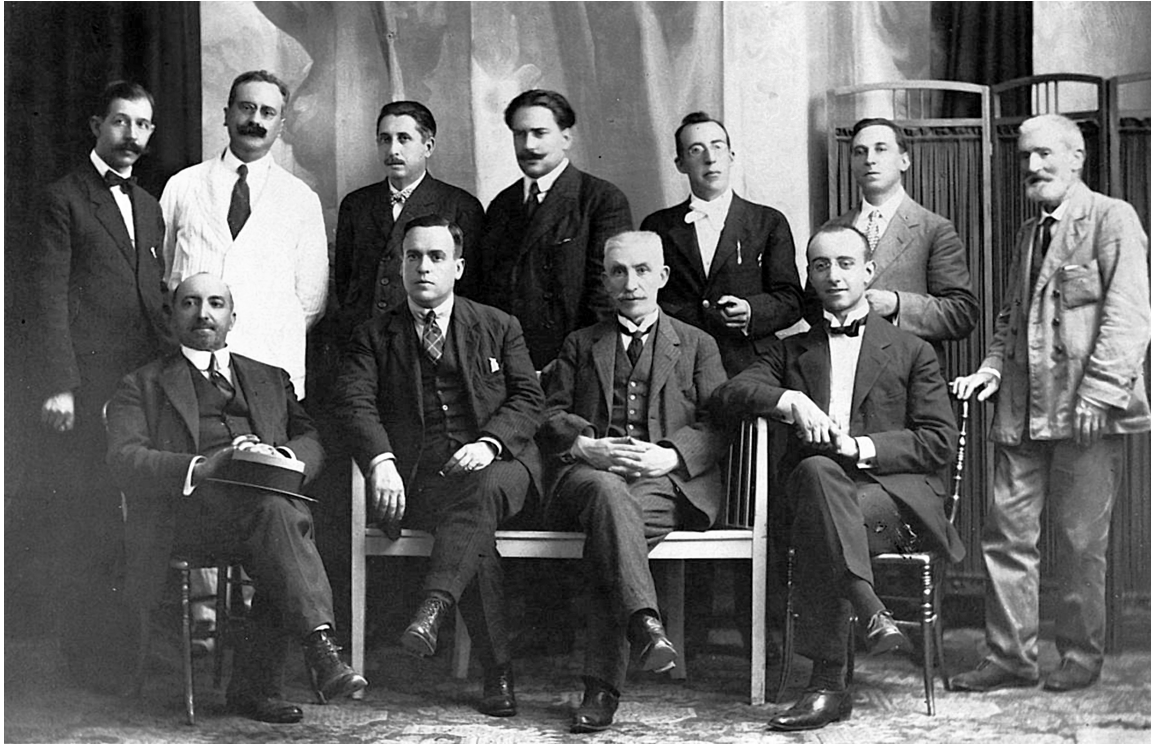
Gràcies al testimoni d'Agustí Cabruja sabem que durant la guerra va fer gestions perquè la institució protegís religiosos que s'amagaven a causa de la violència anticlerical. Alguns van entrar a treballar a l'Arxiu provincial i fins i tot l'ajudaven en les seves recerques. Precisament va ser a la Diputació on la policia franquista va detenir-lo el 17 de febrer de 1939. Un mes més tard el van executar, malgrat les súpliques dels eclesiàstics als qui havia salvat.

Sovint Carles Rahola era l'encarregat de guiar els visitants il·lustres per la Girona històrica. A la imatge, acompanyant un grup d'alumnes de l'Institut-Escola de la Generalitat (Barcelona) als Banyes Àrabs (1934-1935).

*Retrat d'un grup de treballadors de la Diputació Provincial de Girona.
Carles Rahola hi apareix amb jaqueta clara.*

Rahola era una persona creient i molt respectuosa amb en el tema religiós. Aquí el podem veure al costat d'altres periodistes d'El Autonomista i del bisbe d'Elna-Perpinyà en l'acte de restauració de la campana de Sant Martí del Canigó el 1932. És l'única foto en què apareixen junts els dos germans Rahola: Carles al darrere i Darius a la dreta.

“

Q

uin dia podrem parlar
també d'ell, d'aquell
home bo i pacífic, un
dels millors ciutadans,
dels que més han estimat
Girona, la seva beutat
i la seva història?”

(Miquel de Palol, escriptor)

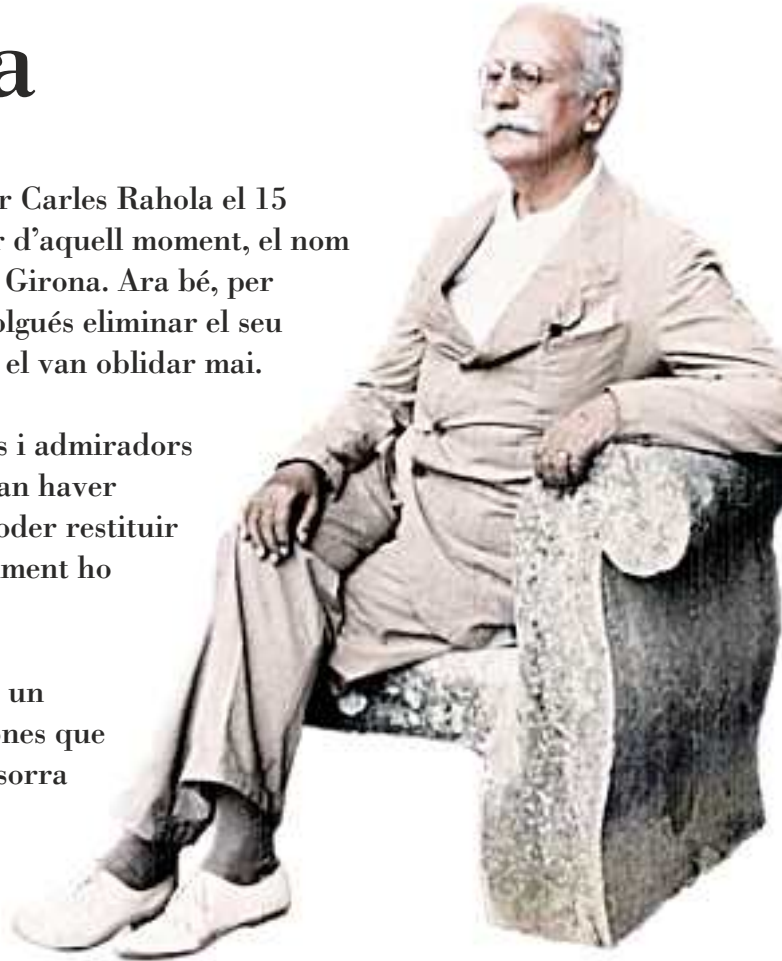

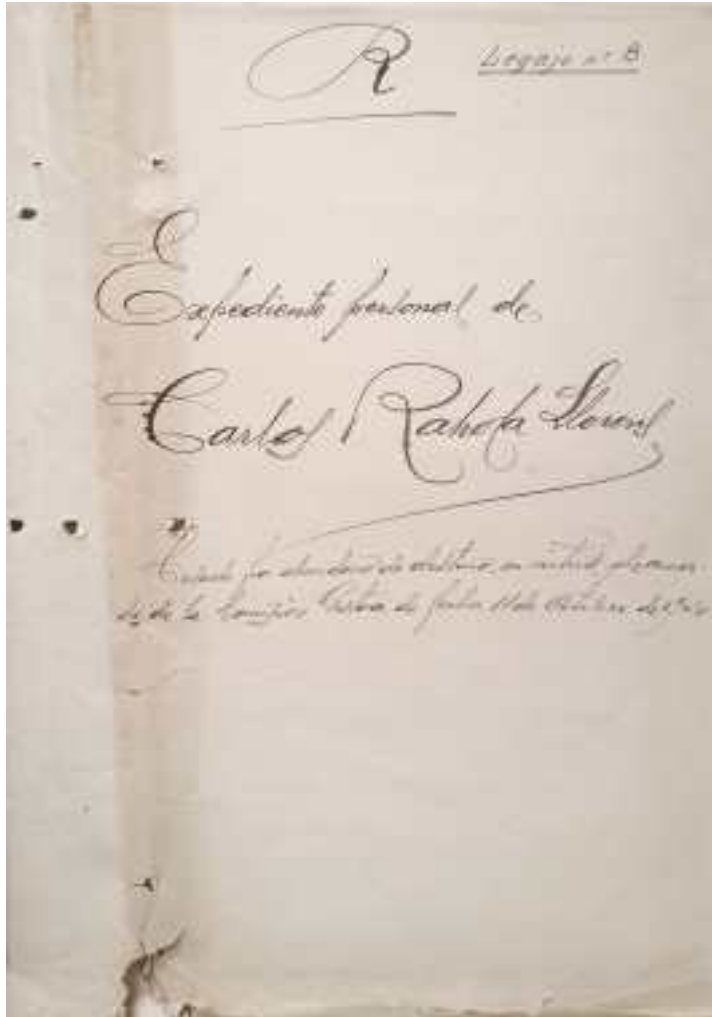
Memòria

El franquisme va assassinar Carles Rahola el 15 de març de 1939 i, a partir d'aquell moment, el nom de l'escriptor va ser tabú a Girona. Ara bé, per més que el règim feixista volgués eliminar el seu record, moltes persones no el van oblidar mai.

És cert que familiars, amics i admiradors de l'intel·lectual afusellat van haver d'esperar molts anys per poder restituir la seva memòria, però finalment ho van aconseguir.

Aquesta exposició vol retre un homenatge a totes les persones que van posar el seu granet de sorra perquè la figura de Carles Rahola aconseguís ocupar el lloc que li pertany a la història d'aquest país.

Coberta de l'expedient personal de Carles Rahola a la Diputació de Girona, on s'hi pot llegir «Cesado por abandono de destino, en virtud de acuerdo de la Comisión Gestora de fecha 11 de octubre de 1940». Rahola havia estat afusellat un any i mig abans.

**CARLES
RAHOLA**

**UNA VIDA
REPUBLICANA**

Organització:

Diputació de Girona
Amb la col·laboració de la Demarcació de Girona
del Col·legi de Periodistes de Catalunya

Comissariat, guió i textos:

Xavier Carmaniu

Documentació:

Xavier Carmaniu
Xavier Roqueta (Diputació de Girona / Oficina de Difusió)

Disseny:

Xavier Roqueta

Coordinació:

Pere Sánchez (Diputació de Girona / Oficina de Difusió)

Assessorament lingüístic:

Diputació de Girona / Oficina de Serveis Lingüístics

Fons:

Centre de la Imatge de la Diputació de Girona (INSPAI). Diputació de Girona
Centre de Recerca i Difusió de la Imatge (CRDI). Ajuntament de Girona
Arxiu personal de Rosa Rahola Leal
Arxiu personal Carolina Rahola
Arxiu General de la Diputació de Girona
Biblioteca Pública Carles Rahola

Producció i muntatge:

INSA 2004
La Digital
Francesc Oliveras i Andriy Krynytskyy
(Diputació de Girona / Oficina de Difusió)

Impressió:

Impremta Aubert

Dipòsit legal:

Gi 1518-2019

 Premis
Carles Rahola
de Comunicació Local

 Diputació de Girona

 **Col·legi
de Periodistes
de Catalunya**
DEMARCAÇIÓ
DE GIRONA